

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

Joensuun seudun Leader korostaa, että paikallisille ja pienille tuottajille on varmistettava reilut toimintaedellytykset ja mahdollisuudet osallistua ruokaketjuun kannattavasti. Lyhyet toimitusketjut ja paikalliset markkinat vahvistavat alueellista taloutta ja arvonmuodostusta.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

Vientiponnisteluissa tulee huomioida myös pientuottajien ja erikoistuotteiden mahdollisuudet. Suomalaisen ruoan vahvuuksia ovat puhtaus ja vastuullisuus – näiden arvojen pohjalta voidaan kasvattaa kilpailukykyä ja vientiä kestäväällä tavalla paikallisuutta unohtamatta.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Alan houkuttelevuutta lisäävät selkeät ansaintamahdollisuudet, turvalliset työolot ja oikeudenmukainen kohtelu koko ketjussa. Alan vetovoimaa on vahvistettava etenkin nuorten ja uusien yrittäjien keskuudessa. Yhteiskunnassa tulisi olla myönteinen ilmapiiri erilaisille ja rohkeillekin kokeiluille.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

Erityisesti Pohjois-Karjalassa hanhien aiheuttamat vahingot ovat nousseet merkittäväksi uhaksi nautataloudelle ja laidunnukseen perustavalle maataloudelle. Hanhien laidunvahingot heikentävät nurmialueita, rehuntuotantoa ja siten eläinten hyvinvointia sekä koko tuotannon kannattavuutta. Strategian tulee tunnistaa hanhikysymys ja sisällyttää siihen toimenpiteitä vahinkojen hallintaan sekä viljelijöiden tukemiseen.

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

Myös pienillä toimijoilla on dataa ja sen hyödyntämismahdollisuuksiin, jotta digitalisaatio tukee koko ketjua eikä vain suurimpia toimijoita.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

-

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

Paikallisen tuotannon hajautuneisuus ja monimuotoisuus ovat vahvuuksia riskienhallinnassa. Strategian tulee tukea alueellista varautumista, varastointia ja yhteistyötä elintarvikeketjun toimijoiden kesken. Ruuantuotannon tulee olla hajautettua ja tunnistaa paikalliset tarpeet.

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

Kotimaisen tuotannon kannattavuus ja toimintaympäristö on varmistettava kaikissa oloissa. Hanhivahinkojen hallinta ja korvausjärjestelmät ovat osa tätä kokonaisuutta.

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

Omavaraisuuden lisääminen esimerkiksi rehun, energian ja lannoitteiden osalta vahvistaa koko ruokajärjestelmän kriisinkestävyyttä. Paikalliset ratkaisut, kuten esimerkiksi kiertotalous, on keinoja vahvistaa huoltovarmuutta.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

-

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

Kestävät viljelymenetelmät, energiatehokkuus ja paikallisen tuotannon tukeminen vähentävät päästöjä ja edistävät ilmastotavoitteita.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

Luomuviljelyllä on tärkeä rooli luonnon monimuotoisuuden ja maaperän hyvinvoinnin edistämisessä. Strategiassa tulisi tunnistaa luomutuotannon kasvupotentiaali ja tukea sen kehittämistä edelleen.

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

Vesistöjen suojelu ja maaperän tasapainoinen ravinteiden hallintaa liittyvät myös hanhien aiheuttamat laidunvahingot ja peltojen kulumisen voivat lisätä eroosiota ja ravinnekuormitusta, joten ne on otettava osaksi kokonaisvaltaista ympäristöhoitoa.

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

-

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

Paikallisen ruoan arvostusta ja näkyvyyttä tulee lisätä. Lyhyet toimitusketjut vahvistavat kuluttajien luottamusta.

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoja

Terveellinen, lähellä tuotettu ruoka on oltava saavutettavissa kaikille väestöryhmille. Paikalliset tuottajat ja ruokapiirit voivat tukea tätä tavoitetta tehokkaasti.

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

Ruokakulttuuri on osa alueellista identiteettiä ja matkailuvaltteja. Pohjois-Karjalassa ruokaperinteet ja luonnon antimet muodostavat vahvan perustan elävälle ja vastuulliselle ruokakulttuurille.

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

Ruokaan liittyvä yhteisöllisyys, tapahtumat ja yhteistyöhankkeet lisäävät hyvinvointia ja osallisuutta. Leader-toiminta on osoittanut, että paikalliset hankkeet voivat lisätä yhteisöllisyyttä ja tukea kestävästä kehityksestä.

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Ruokastrategian toteutus edellyttää riittäviä alueellisia resursseja, toimivaa yhteistyötä ja pitkäjänteistä tukea paikallisille toimijoille. Leader-ryhmät voivat toimia strategian toimeenpanon alueellisina kumppaneina, jotka yhdistävät paikallisen osaamisen, tuottajat ja kehittämistoimet.

On tärkeää, että strategian toimeenpano tukee paikallisia innovaatioita ja yrittäjyyttä – etenkin nuorten ja uusien tuottajien näkökulmasta.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

Joensuun seudun Leader ry kiittää mahdollisuudesta lausua ruokastrategialuonnoksesta. Pidämme tärkeänä, että ruokastrategiaa kehitetään kokonaisvaltaisesti niin, että se tukee sekä paikallista ruokakulttuuria että ruuantuotantoa, huoltovarmuutta unohtamatta.

Ruoka on merkittävä paikallisen identiteetin, elinvoiman ja yhteisöllisyyden rakentaja. Ruokastrategian tulee tunnistaa ja vahvistaa nimenomaan paikallisen tuotannon, jalostuksen ja kulutuksen välisiä yhteyksiä.

Joensuun seudun Leader ry korostaa, että ruokastrategian tulee vahvistaa paikallista ruokakulttuuria, kotimaisen tuotannon jatkuvuutta ja huoltovarmuutta. Paikallinen ruuantuotanto ja lyhyet toimitusketjut tukevat sekä paikallisyhteisöjä että kriisinkestävyyttä. Luonnon kantokyvyn osalta on tärkeää edistää luomuviljelyä ja kestävästä maataloudesta. Erityisesti hanhien aiheuttamat laidunvahingot muodostavat merkittävän uhan nautataloudelle ja huoltovarmuudelle. Strategiassa tulee tunnistaa hanhikysymys ja kehittää valtakunnallisia ratkaisuja tilanteen hallintaan sekä maatalousyrittäjien tukemiseksi.

Joensuun seudun Leader korostaa, että ruokastrategian tulee olla kokonaisuus, joka:

- vahvistaa alueellista ruokakulttuuria ja paikallista tuotantoa,

- turvaa huoltovarmuuden ja kotimaisen ruoan omavaraisuuden,
- edistää kestäväää maataloutta ja luonnon monimuotoisuutta,
- tunnistaa hanhiongelman vaikutukset ja tukee sen hallintaa osana maatalouspolitiikkaa.

Voutilainen Mari
Joensuun seudun Leader -yhdistys